

Król Władysław Jagiełło przebywając w Żninie 8 czerwca 1422r. nadał prawo magdeburskie Kruszwicy. To jedno z najważniejszych wydarzeń w bogatej historii tego miasta, warto więc przybliżyć dokument lokacyjny wszystkim miłośnikom historii.

Średniowieczne dokumenty pełne zawiłych formuł, pisane trudnym językiem potrafią być nużącą lekturą. Dlatego zdecydowałem się na nieco literacki przekład, który zachowując wiernie sens oryginału będzie przemawiał do współczesnego Czytelnika. Tekst tłumaczenia dostosowano do współczesnych zasad ortografii i interpunkcji.

Tekst łaciński dokumentu lokacyjnego został zaczerpnięty z drugiego tomu wydawnictwa źródłowego CODEX DIPLOMATICUS POLONIAE wydanego w 1852 roku przez Leona Rzyszczewskiego i Antoniego Muczkowskiego.

Podczas tłumaczenia wspierałem się po części na dosłownym przekładzie W. Konecznego opublikowanym w monografii Teresy Brauer „*Samorząd miejski Kruszwicy dawniej i dziś*”.

Szanowny Czytelniku! Jeśli znalazłeś błąd lub pomyłkę powiadom mnie o tym. Wszystkie uwagi zostaną uwzględnione w następnym wydaniu dostępnym na stronie KORZENIE.ORG.

Michał Matyjasik

Uwaga, niniejsza wersja na status beta i może zawierać błędy. Jeśli chcesz mieć dostęp do poprawionych wersji niniejszego dokumentu pobierz go ze strony KORZENIE.ORG

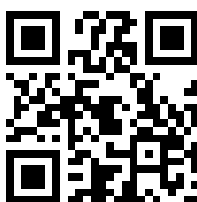
Dokument lokujący Kruszwicę
na prawie magdeburskim,
wersja: 0.1.053
przygotowana dla użytkownika serwisu
KORZENIE.ORG

Tłumaczenie, edycja cyfrowa i oprawa graficzna
Michał Matyjasik *michal@korzenie.org*

KORZENIE.ORG

© 2012-2014

In oppido Znín, anno 1422 die 8 mensis Junii. Wladislaus Rex Poloniae oppidum Kruszwica jure Magdeburgensi regi vult¹.

In nomine domini, amen.

Ad perpetuam rei memoriam.

5 Ne error oblivionis gestis sub tempore versantibus pariat detrimenta, alta Regum et principum decreuerunt consilia ea literarum apicibus, et testium annotatione perhennari, ne lapsu temporis evanescant.

Proinde nos Wladislaus dei gratia Rex Poloniae, nec non terrarum Cracovie, Sandomirie, Syradie, Lancicie, Cujavie, Lithwanieque princeps supremus, Pomeranie, Russieque dominus et heres.

10 Significamus tenore presentium, quibus expedit universis presentibus et futuris, presencium notitiam habituris:

Quomodo oppidum nostrum Cruswijcza² in terra Cuyaviae, et districtu Ivniwladislaviensi situatum et locatum, populosa multitudine habundare volentes et eius conditionem facere meliorem, ut tempore nostri felicitis regiminis se continua sentiat incrementa

15 recepisse, ipsum oppidum una cum suburbio de iure polonico in ius theutonicum Maydburgense, quo ciuitas nostra Ivniwladislavia gaudet, transferimus perpetuo duraturum. Removentes ibidem omnia iura polonica, modos et consuetudines universas, que ipsum jus theutonicum Maydburgense predictum

20 quoquomodo consueverunt et sunt solita perturbare.

W imię Pańskie, amen.

Na wieczną rzeczy pamiątkę.

Aby błąd zapomnienia nie wyrządził szkód w przyszłości, wielcy Królowie i Książęta uwiecznią (*ten dokument*) ozdobą pisma i uwagami świadków, by nie zniknęły wraz z upływającym czasem.

Zatem my, Władysław, z Bożej łaski Król Polski, a także najwyższy książę Krakowa, Sandomierza, Sieradza, Łęczycy, Kujaw i Litwy, pan i dziedzic Pomorza i Rusi

10 podpisaliśmy treścią niniejszą, co dotyczy wszystkich obecnych i przyszłych, którzy wiedzieć będą o sprawach obecnych.

Przeto pragnąc, aby nasze miasto Kruszwica, założone i położone w Ziemi Kujawskiej i powiecie inowrocławskim obfitowało w liczną ludność i by polepszyć jego warunki, tak aby w czasie naszego szczęśliwego królowania odczuwało stały wzrost, miasto, razem z przedmieściami przenosimy na wieczne trwanie z prawa polskiego

15 na prawo niemieckie magdeburgskie, jakim cieszy się nasze miasto Inowrocław. Usuwamy zatem wszelkie prawa polskie, wszystkie zwyczaje a także obyczaje, które z reguły naruszają owo wymienione prawo magde-
20 burskie.

¹Ex confirmatione a Rege Sigismundo I anno 1538 data libro Metrica Reeni 54 p. 308-309 inserta.

²Kruszwica oppidum M. D. Posnaniensis, territ. Bydgostien. regionis Juniwladislaviensis.

Eximimus insuper, absoluimus et perpetuo liberamus omnes predicti oppidi oppidanos, et ipsius suburbij quosvis cmetrones et incolas, ab omni iurisdicione et potestate omnium Regni nostri Palatinorum, Castellanorum, Capitaneorum, Judicum, Subiudicum
25 et quorumvis officialium et Ministerialium eorundem, ut coram ipsis, aut ipsorum aliquo, pro causis tam magnis, quam parvis, puta: furti, incendij, homicidij, sanguinis, membrorum mutilacionis et quibusvis alijs enormibus excessibus cittati minime respondebunt,
30 nec aliquas penas solvere tenebuntur; sed tantum oppidani oppidi predicti, et ipsius suburbii incolae et cemethones coram advocato suo, qui pro tempore fuerit, advocatus vero coram nobis, vel iudicio nostro, aut coram Capitaneo nostro Crusfjciensi, qui pro tempore fuerit: dum tamen per nostram literam nostro sigillo sigillalam
35 cittatus fuerit, et hoc si in reddenda justicia negligens fuerit, et remissus, tunc non aliter, quam suo iure theutonico Maydburgensi predicto de se querulantibus respondere sit astrictus.

In causis autem criminalibus et capitalibus superius expressatis, advocato opidi prefati cum consulibus in metis et granicijs iudicandi, sentenciandi, puniendi, corrigendi, condemnandi et plectendi plenam
40 damus et omnimodam tenore presentium concedimus facultatem, prout hoc ipsum jus theutonicum Maydburgense predictum in omnibus suis punctis, sentencijs, conditionibus, articulis et clausulis postulat et requirit.

Ut autem predictum oppidum et ipsius incolae amplioris (sic) gratiarum nostrarum predicti munificencijs, pro nostra nostrorumque
45 successorum animarum salute omnipotentis domini clementiam valeant exorare, ex habundanti liberalitatis nostre plenitudine in dicto oppido *Crusfjicza* fora septimanale videlicet singulis diebus sabbatinis et annale in festo sancti Clementis anni cuiuslibet, et

Wyjmujemy ponadto, rozwiązujemy i na wieki uwalniamy wszystkich mieszczan rzonego miasta a także jakichkolwiek kmieci oraz mieszkańców przedmieścia od wszelkiego prawodawstwa i władzy wszystkich Wojewodów, Kasztelanów, Naczelników, Sędziów, Podseków naszego Królestwa i jakichkolwiek ich urzędników oraz
25 sług, i niech mieszczanie, mieszkańcy oraz kmiecie z przedmieścia nie nie ponoszą żadnych kar, anie niech nie odpowiadają przed sprawami tak wielkimi, jak i małymi, mianowicie: kradzieżą, pożarem, zabójstwem, krwą, okaleczeniem członków i żadnymi innymi nadzwyczajnymi wydarzeniami, przed nikim tylko przed swoim
30 swoim wójtem który będzie na dany czas, a wójt przed nami, albo przed naszym sądem, albo przed naszym kasztelanem kruszwickim, który będzie na dany czas: będzie on wspomniany naszym pismem, opieczętowanym naszą pieczęcią, a odwołany w odpowiedzi na skargi, jeżeliby się zaniedbał w czynianiu sprawiedliwości, nie
35 inaczej jak przez wymienione niemieckie prawo magdeburskie.

W wymienionych wyżej sprawach kryminalnych i gardłowych wójtowi wymienionego miasta wraz z doradcami miar i granic dajemy moc sądenia, orzekania, rozstrzygania, poprawiania, potępienia i paktowania oraz treścią niniejszego przekazujemy wszelkie
40 dyspozycje, aby wymienione prawo magdeburskie było przez niego wymagane i respektowane we wszystkich punktach, orzeczeniach, założeniach, artykułach i klauzulach.

Aby zaś rzonego miasto i jego mieszkańcy obdarowani obfitą życzliwością naszych łask mogli wyprosić łaskawość Wszechmocnego
45 Pana ku zbawieniu dusz naszych i naszych potomków, w obfitej pełni naszej swobody postanawiamy, aby w wymienionym mieście Kruszwica obchodzono targi, mianowicie tygodniowy w każdą sobotę i doroczny w uroczystość świętego Klemensa każdego roku

50 duobus diebus immediate post sequentibus statuimus celebranda,
et habenda dantes et concedentes omnibus et singulis mercatoribus,
institoribus, vectoribus et quibusvis alijs, cuiuscumque status, con-
ditionis vel eminenciae hominibus, ad fora praedicta, septimanalia
videlicet et annalia, cum omnibus mercantijs, atque rebus eorum
55 veniendi, pergendi et visitandi, easdemque mercantijs atque res
huiusmodi vendendi, alienandi et alias invicem earundem emendi
et commutandi, pro ipsorum beneplacito voluntalis, nec non fora
huiusmodi modo et forma melioribus exercendi plenam damus, et
tenore presencium omnimodam concedimus facultatem iuxta iura
60 et consuetudines in annalibus et septimanalibus foris ubilibet in
civitatibus Regni nostri observari solitas et consuetas.

Vobis igitur Capitaneis, Burgrabijs, Procuratoribus, Viceprocuratori-
bus, ac quibusvis Regni nostri officialibus, qui praesentibus fuerint
requisiti, firmis nostris Regalibus damus in mandatis, quatinus
65 mercatores, institores, vectores et quosvis homines predicta fora,
cum ipsorum mercantijs, atque rebus quibuscumque visitantes et
visitare volentes impedire, molestare et perturbare nulla praesumatis
ratione, sed potius ipsos et eorum quemlibet, emptiones, vendi-
tiones et commutationes exercere permittatis eosque circa iura et
70 consuetudines, quibus ceteri ad huiusmodi fora visitantes (sic) po-
tiantur uti frui et gaudere admittatis et admitti faciatis. Decernentes
ea robur obtinere perpetue firmitatis.

Juribus nostris Regalibus in omnibus semper salvis, Harum, quibus
sigillum nostrum est apensum, testimonio literarum.

75 Actum in *Znijena* in crastino sancte Trinitatis anno domini milesimo
quadringentesimo vigesimo secundo.

Presentibus ibidem magnificis et strennuis: Jacobo de *Conyeczpo-
lije* Sijradiensi Palatino, Mościcio Poznaniensi, Janussio Calisiensi,

i przez dwa dni potem następujące, dając i użyczając wszystkim 50
razem i z osobna kupcom, kramarzom, woźnicom i każdemu in-
nemu, ludziom jakiegokolwiek stanu, pochodzenia lub znaczenia
tych wymienionych targów, mianowicie tygodniowych i dorocznych
ze wszystkimi towarami i rzeczami, przychodzenie na nie, handlo-
wanie i przeglądanie, i wymianę towarów i rzeczy w ten sposób 55
sprzedawanych i kupowanie w zamian za to innych i wyrażanie
woli regulowania według ich uznania, i wyrażamy zgodę na lepsze
targi tego rodzaju co do sposobu i formy, a treścią niniejszego prze-
kazujemy wszelką zdadność według praw i zwyczajów na targach
dorocznych i tygodniowych, jakie gdziekolwiek w miastach naszego 60
Królestwa zwykło się według obyczaju przestrzegać.

Wam zatem, naczelnikom, burgrabiom, prokuratorom i wicepro-
kuratorom i jakimkolwiek urzędnikom naszego królestwa, którzy
zostaną wyznaczeni niniejszym pismem, łaską królewską przykazu-
jemy, aby kupcom, kramarzom, woźnicom i jakimkolwiek ludziom 65
odwiedzającym wymienione targi ze swoimi towarami i jakimikol-
wiek rzeczami nie przeszkadzać i nie robić trudności przez jakieś
uprzedzenia, ale raczej pozwolić im wszystkim kupować, sprzedawać
i wymieniać oraz dopuścić ich według praw i zwyczajów, z których
korzystają i używają inni odwiedzający. Postanawiamy, że otrzyma 70
to wieczną moc siłą naszych królewskich praw, przestrzeganych we
wszystkim.

Naszym prawem królewskim poświadczamy owo pismo przywieszają-
jąc pieczęć.

Działo się w Żninie, w dniu po Świętej Trójcy roku pańskiego tysiąc 75
czterysta dwudziestego drugiego.

Tamże w obecności wielmożnych i zapobiegliwych: Jakuba z Koniec-
pola wojewody sieradzkiego, Mościca z Poznania, Janusza z Kalisza,

80 Floriano de *Corythnicza* Visliciensi, Domaratho Beczensi, Castellani-
nis; et Petro Schaffranijecz succamerario Cracouiensi, et aliis quam
pluribus nostris fidelibus fide dignis.

Datum per manus reverendi in Christo patris domini Alberti dei
gratia Episcopi Cracoviensis, Regni Polonie Cancellarii, et vene-
rabilis Joannis Decani Cracoviensis, eiusdem Regni vicecancellarii
85 sincere nobis dilectorum.

Ad relacionem eiusdem venerabilis domini Joannis Decani Craco-
viensis Regni Polonie vicecancellarii.

Floriana z Korytnicy, Wiślickiego z Wiślicy, Dommarata z Biecza,
kasztelanów i Piotra Szafrąca podkomorzego krakowskiego i wielu 80
innych wiernych naszych i godnych wiary.

Dane przez ręce szanownego w Chrystusie ojca pana Wojciecha,
z bożej łaski biskupa Krakowskiego, kanclerza Królestwa Polskiego
i Czcigodnego Jana, dziekana krakowskiego, wicekanclerza Króle-
stwa, szczerze przez nas umiłowanych. 85

Do wiadomości czcigodnego pana Jana dziekana krakowskiego,
wicekanclerza Królestwa Polskiego.